

Levende Talen heeft tijdens een bijeenkomst in Utrecht op 22 mei 2019 haar leden in de gelegenheid gesteld te reageren op de conceptvoorstellen voor het leergebied Engels/MVT. Ongeveer 20 leden hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. De voorstellen zijn in vier groepjes besproken. Elk groepje, zo is afgesproken, laat u weten wat in de besprekingen naar voren is gekomen. Onderstaande is dus een van de vier reacties die u tegemoet mag zien.

Het groepje waarin ik zat had geen suggesties voor passender uitwerkingen, aanvullingen of wijzigingen. Wel vond het dat met veel minder tekst had kunnen volstaan.

Men had de indruk dat de voorstellen eerder gedaan zijn met het havo/vwo dan met het vmbo voor ogen. In hoeverre zijn de bouwstenen ook basis voor de ontwikkeling van kerndoelen en eindtermen voor vmbo-bb en kb? Verder heeft men het idee dat Engels leidend is, dat te weinig rekening wordt gehouden met Duits, Frans en Spaans. Dat Engels een andere positie inneemt dan de andere mvt is helder. Het behoort met Nederlands en rekenen/wiskunde tot de drie kernvakken. Maar als je met Engels in het primair onderwijs op 5 of 6-jarige leeftijd begint, bied je de leerlingen een ander programma dan wanneer je met een van de andere talen start in het vo. Of wanneer het gaat om vmbo-bb en kb-leerlingen die in de grensstreek wonen en die wat de buurtalen betreft heel praktisch toegerust moeten worden. Kortom, de voorstellen lijken te weinig te differentiëren naar onderwijssector/leerweg en naar taal.

Daarbij is opgemerkt dat het primair onderwijs voor Engels verschillende varianten kent: van EIBO t/m tto. Dit heeft consequenties voor de betreffende leerkrachten. Die moeten voldoende toegerust zijn om Engels te geven. De ontstane varianten leiden tot verschillend instroomniveau in het vo. Dit betekent volgens onze groep enerzijds dat een duidelijk geformuleerd niveau (in termen van het ERK) nodig is waaraan een leerling aan het eind van het po minimaal moet voldoen en anderzijds dat krachtig ingezet moet worden op differentiatie in het vo en dat – voor zover nodig – docenten de gelegenheid krijgen zich hierin te professionaliseren.

Van bouwsteen 1 kon de groep zich goed voorstellen dat op basis van de beschreven kennis en vaardigheden kerndoelen en eindtermen worden geformuleerd, zeker als dat in termen van het ERK gebeurt. Voor de overige bouwstenen hebben ze zo hun twijfels. Want gaat het daar wel om kennis en vaardigheden? Waar druk je bijvoorbeeld (beheersing van?) empathie, bewustwording van maatschappelijke kenmerken e.d. in uit? Met andere woorden: hoe denken de ontwikkelaars te komen tot kerndoelen en eindtermen voor creatieve vormen van taal, interculturele competentie, taalbewustzijn en meertaligheid die zodanig geformuleerd zijn dat ze ook evalueerbaar zijn?

De leden in onze groep waren het er wel over eens dat deze aspecten aandacht moeten krijgen. De huidige examens bieden naar hun mening ook goede mogelijkheden om creatieve vormen van taal, interculturele competentie, taalbewustzijn en meertaligheid (geïntegreerd) aan de orde te laten komen. Zij zouden beoordeling daarvan zich voor kunnen stellen in de vorm van een taxonomie zoals die van Theo Witte voor literatuuronderwijs. Maar ze zijn zich ervan bewust dat je ook dan moet kunnen vaststellen of een leerling aan bepaalde vereisten heeft voldaan in vmbo, havo en vwo. En – nogmaals – hoe doe je dat?

Als de ontwikkelaars er toch in slagen (want voor hen zijn de aanbevelingen bedoeld?) om doelen voor creatieve vormen van taal, interculturele competentie, taalbewustzijn en meertaligheid te ontwikkelen, zullen ook leerlijnen uitgewerkt moeten worden. Leerlijnen worden doorgaans gedefinieerd als een in allerlei opzichten toenemend beheersingsniveau uitgedrukt in doelen en inhouden. Voor de eerste bouwsteen – effectief communiceren – kunnen we ons voorstellen dat die toename inzichtelijk wordt gemaakt met behulp van het ERK. Maar welke doelen (wederom) zijn van de vier overige bouwstenen af te leiden en welke inhouden? Waarbij de leden zich afvroegen wat het

OT onder “inhouden” verstaat. “Inhoud” zou naar hun mening toegevoegd moeten worden aan de begrippenlijst evenals wat het OT onder leerlijnen verstaat.

Dirk Tuin